

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 80 „

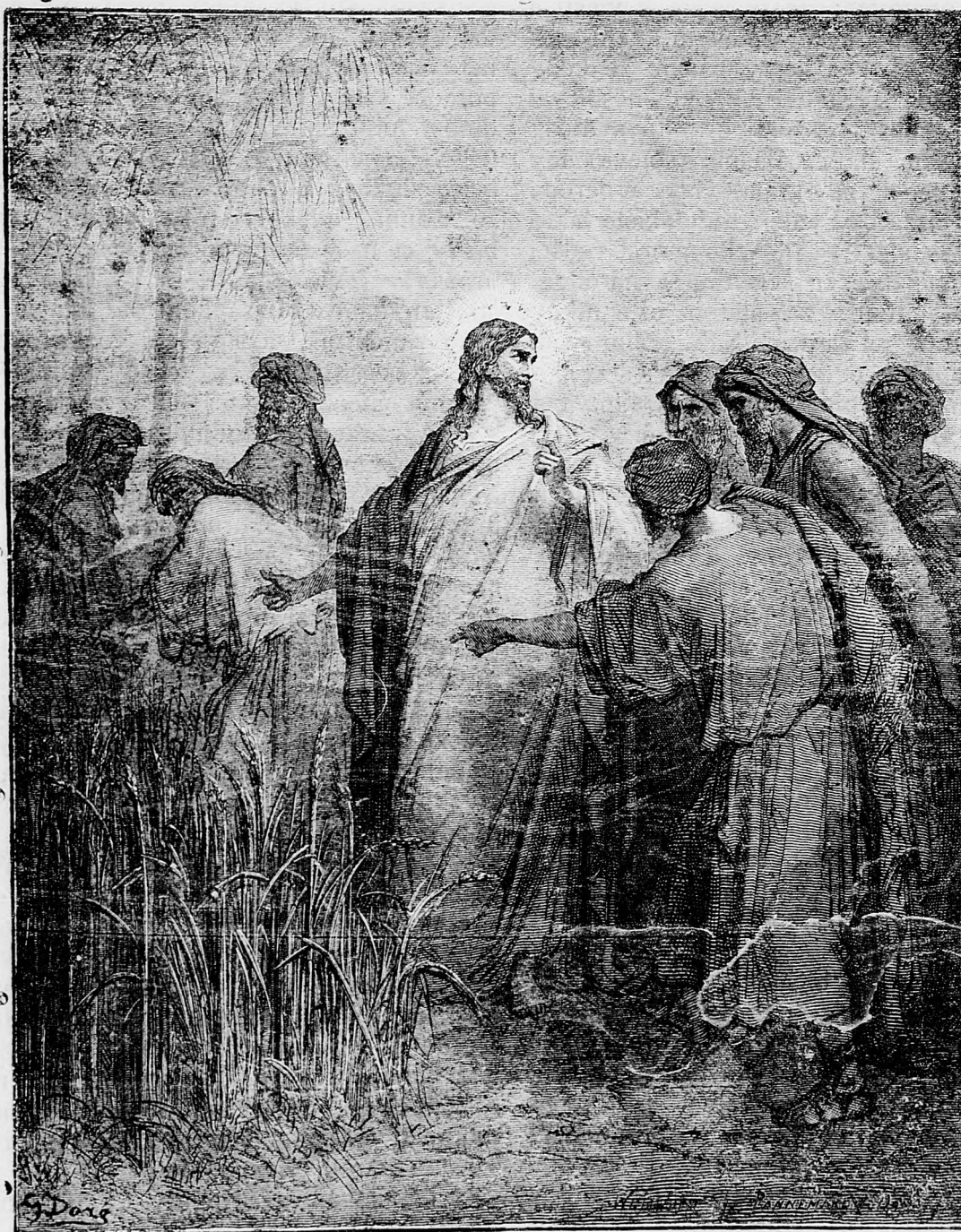
Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Kristus Pán a jeho apoštoli klasy zberajúci.

Brutálnosť vo vladárení.

posledných časoch sa rozumie u nás pod *štátom* a *vlastou*: jedno a to isté, a opráve je medzi štátom a vlastou rozdiel ohromný. Predtým sa spomínali len: krajina, národ, vlasť, kráľovstvo, vláda; každý vie, čo to všetko znamená, krajinou voláme tú zem, na ktorej národ žije, ktorá je jeho domovom. Milovať ten náš domov, na ktorom sme sa narodili, tú zem, ktorá nás chová, verným byť kráľovi, ktorý k dobru národa panuje; poslúchať vládu, ktorá spravuje krajinu svedomite a dľa spravodlnosti zákona a ktorá je hotová za ten národ obetovať: to je láska k vlasti a rodu. — O tejto láske spievajú nám naši peknoduchí básnici. Lež ktorý básnik že kedy ospevoval lásku k štátu? Prečo nespieval Sládkovič na miesto: „miluj zem tú svätú!“ takto: „miluj ten štát!“ Básnik spieva, aby hrdina i mŕť vedel za kráľa, vlasť a národ; ale „generál“ Tisza by svojej garde akiste takto spieval: „mri za štát!“ Ale jeho garda radšej žije zo štátu. Túžba za vlastou a národom morí vyhnanca; túžba za štátom ešte nikdy nikomu nezaľahla na srdce. Naša zem, naša krajina donáša ľudu ovocie a práva; štát mu donáša súdobné riešenia a dane. Krajina má kráľa s korunou na hlave a s ceptom v ruke; štát ani nemá hlavy, len úrady. Vláda pozostáva aspoň z ľudí, z dobrých alebo zlých minisťrov; štát je bezľudný prázny pochop, ktorý nepozostáva z nikoho a sebe predsa každého podriaďuje. Nie na darmo hovorí sa: štátny stroj; lebo to, čo tí liberáli štátom menujú, je nič nie inšieho, než veľký stroj, veľká mašina; táto mašina má kolesá, ktoré sa jedno do druhého zachytávajú a meľú a mliaždia medzi sebou celý ľud; ženie mašinu snem, podkuruje jej rozpočet, jej mašinstom, strojníkom je minister. Hriešnici sú teda tí ľudia, ktorí tisnú na miesto vlasti a národa pochop štátu; lebo moc je vždy hotová pomiešať záujmy štátu so svojimi vlastnými chůfkami a záujmami.

Teda: aká je moc a jej majitelia, taký je i štát. Keď je minister brutálny, brutálny je aj štát. Či jesto na teraz násilnejšej vlády v Europe, ako je vláda Bánffyho? Čo je politika vlády v Uhorsku: štátnická neučenosť, ukrytá sebevoľnou brutálnosťou. Pýtajme sa len, čo je politika vlády voči národnostiam? brutálnosť! Opýtajme sa len Srbov, ktorí mali v ich cirkevných záležitostiach len nedávno dočinenia s vládou, — pýtajme sa Horvátov a Talianov vo Fiume, či nezaobchádzali s nimi brutálne!

Pozrime že, aké pomery panujú na Hcrniakoch? Či urobila vláda ľudu čo len za mak dobrého? Ako že sa stará o ich vzdelanie, o ich hmotný blahobyť? Čo vidíme tam? samých slúžnovcov, exekútorov a žandárov? Či tymito chce preukázať vláda Slovákom bratskú lásku? tymito ich za bratov prilákať? Opýtajme sa socialistu, prečo je socialistom? Keď celú krajinu obsadia také neisté elementy, keď páni zchudobnejú, keď na žobrácku palicu vychádza ľud, ktorý svojou čestnou prácou udržuje krajinu a slúži kráľovi vojakmi; keď sa stávajú z gardov biedni proletári, z robotníkov socialisti: kto je tomu vina? Na každý pád ten, ktorý by bol mohol pomáhať, keď sa tieto spoločenské biedy začínali a mohol by pomôcť ešte i teraz, keby prisluhoval spravodlnosť ľudu spravodlnosť hľadajúcemu a keby dal volebné právo všetkým tým, od ktorých berie služby a dane, Ale na miesto tohoto čo vidíme? kdekoľvek sa zjavily spoločenské biedy či následkom opravdivého poškodenia a urážky, — všade, kde sa chudobný človek so štátom stretol, zaplietol sa len so slúžnym a so žandarmi; jeden len rozkazoval, druhý na rozkaz strieľal; a touto brutálnosťou zapríčinili ministri toľko bied a sociálnu politiku.

A cirkevnú politiku že ako robili? Ako ustálili cirkevno-politické zákony? Násilenstvom. Nehanebne ich ovesili snemu, magnátskej tabuli, ľudu, ba i korune. A ako ich vykonávajú? Zase len násilenstvom. Lebo že ich ľud nechce, to svedčia minulé voľby a ľudové shromaždenia, ako aj protestantské cirkevné porady. — Lež brutálnosť si toho nepovšímne. Vymenuva naničhodných matrikárov a hlavate sa pridŕža zákonov a nariadení, ktoré urážajú katolícke náboženstvo, — prenasleduje tých, ktorí žiadajú revíziu. Proti tomu ale napomáha Salavskovcov, chráni a bráni Klohovcov a Tarnóvcov.

Tá istá brutálnosť javí sa v zaobchodení s úradníkmi. Jestli sa títo vládne nepáča, sú bezprávne, mizerné tvory; jestli ale idú vládne po srsti, môžu robiť, čo len chcú. Takí župani, ako Almásy a Vadnay sa môžu dopustiť bársakej neprávosti bez trestne; takí podžupani, ako Ugron a Deschan odrknú, keď aj bez právnej a zákonitej príčiny. A toto menujú ústavnou a zodpovednou vládou, — ba hovoria ešte o dákomsi právnom štáte, tí, ktorí spravodlnosť, vlasť a národ pozabudli.

I v sneme zná Bánffy len politiku brutálnosti, ako to minulej jary dokázal. Za celé mesiace kujoniroval ľudových vyslancov zná-

mym svojim tlačovým paragrafom a potom siahol ku zátvoru (klotúr) a dal vypracovať svojmu ministerskému radcovi nový domáci poriadok, ktorým by môhol udusiť svobodu slova. Dočasne sa snem a tlač z toho nebezpečia vymanily kompromissom; lež či ten bes ešte nevypukne, — kto to môže povedať?

Onedlho sa dožijeme hlavnej próby brutálnosti, keď príde na denný poriadok rakúske vyrovnanie. Jestli do tých čias nebude iná vláda, nebude ani pokoja. Za čas dá sa vládariť i samou brutálnosťou; lež v riadnych pomeroch brutálne vládariť znamená tolko, ako vyvolať a vychovať ducha zbúry revolúcie.

A. N.

POLITICKÉ CHÝRY.

Bánffycká politika sa ukazuje zase v tom, že krajinský snem je bez práci, a že žiadosť a potreby krajiny len ľudová strana vyhlasuje v snemovní vyslancov a veľmožov (magnátov). Tak snemovna vyslancov za celý minulý týždeň len návrh zákona o uhorsko-horvátskom provisoriume a druhý návrh zákona o indennite pojednávala: to jest všade len provisorium, lebo to nieje iné, aby vláda mohla dľa tohoto ročného rozpočtu (büdgetu) v prvých štyroch mesiacoch budúceho roku vyberať dane a zaoberať výdavky. To je celá múdrosť bánffyckej a liberálnej politiky. K tomu prinde ešte provisorium spoločných záležitostí s Rakúskom; a tak sa to vedie zo dňa na deň, horšie, ako v ostatnej dedine, lebo všade musí sa rozpočet budúceho roku dľa zákona napredok pojednávať, ustaviť a konečne potvrdiť. Nuž hľa, Bánffy a Tiszovci ani tolko nemôžu vykonať čo zákon od ostatného rychtára alebo ostatného notára pod pokutou požiaduje. Pri tom aj krajinský snem a v ňom naši vyslanci sú v tom najhoršom položení, že pre túto bánffycku politiku nemôžu vykonať a uplniť ich najlepšie umysli, ponač vláda a jej privrženci im k tomu všetku príležitosť odmrštia. Tak sa nestane nič dobrého pre krajinu a náš dobrý ľud, ale liberalismus panuje ako smyz na smetisku.

Rakúska snemovňa vyslancov každodenne obštrukciu vidí: nemci-liberáli zo dňa na deň už ani nerečnia, ale len hlasujú, a celá snemovňa s nimi, aj desaťkrát cez deň, tak že už zasadnutie neskoro do noci trvajú a predsa nič sa nevykoná okrem že vláda a opozícia pokračujú v tom boje, kde lebo ministerstvo alebo opozícia musí zhynúť. Kresťanská ľudová strana chcela ich pomeriť: barón Dipauli, jej vodca a Kathrein, predseda snemovne všetko učinili, aby toto mrské položení už raz koniec malo, ale ponač gróf Bađeni, minister-predseda to neprijal, kresťanská-ľudová strana nechala ho samého bojovať s opozíciou, ba i Kathrein predseda snemovne složil svoj úrad. Tak teraz sám cisár musí poriadok urobiť: lebo svolá nové ministerstvo alebo novú snemovňu.

Ruský cár teraz sa zdržuje v Nemecku pri svojej rodine, keď nemecký cisár ho navštívil: čo vykonal, to veru nieje uverejnené, ale to je isté, že ruský cár neišiel do Berlina oddať návštevu nemeckého cisára. Z toho sa vidí, že ruský cár sa nedá prekvapit a že nemecký cisár nemôže všetko vykonať, čo by chcel. Preto časopisy oznamujú, že nemecký cisár odcestuje na návštevu anglickej kráľovnej Viktorie, keď ruský cár Mikuláš v Anglicku sa bude podržovať.

Reč

pri posviacke prápora žilinského priemyselného spolku 24. októbra v chráme žilinskom od Jozefa Gáli katechéty prednesená:

Srdčne vítam Vás všetkých, ktorí ste sa dnes tu v príbytku Pána shromaždili, aby ste so srdcom pobožným, poníženým požehnanie a milosť Všemohúceho prosili na účinkovanie priemyselného spolku žilinského.

Dnes priemyselný spolok žilinský prvý krok učinil vo verejnosti pod právom svojím, čo pod odznakom braterského spojenia a nepretržiteľného spoludržania. Každý rozumný človek len schvalovať môže to počínanie spolku tohoto, že prápor svoj predovšem ku trónu Najvyššieho priniesol, aby s pomocou Božou skalopevný základ položil ku zdarnému a blahonosnému účinkovaniu svojmu, lebo vieme, že: „darmo naše namáhania, keď Boh nedá požehnania.“

Tak zdáte sa mi teraz Vy, ctení údovia! spolku priemyselného, ako ten v dnešnom sv. evanjeliume spomenutý kráľovský úradník, ktorý, neštujúc ďalekej a namáhavej cesty, vybral sa prosiť Božského Spasiteľa nášho, „aby prišiel a uzdravil syna jeho, lebo počínal umierať.“ I Vy! nelutovali ste namáhanie a obtížnej práce, kým na čelo mladistvého spolku vášho vytýčili ste prápor, pod ktorým zastaf si chcete čo bratia rovného práva i rovných povinností. I Vy! takou láskou chovať sa máte oproti spolku vášmu, akou choval sa ten kráľovský úradník oproti ťažkonemocnému synovi svojmu. Veď spolok váš je synom vašim, láskou vzájomného spolubratstva splodeným. Milovať máte teda spolok váš, ako otec miluje syna svojho.

V tom delíte sa od toho úradníka, že syn váš, spolok váš ešte len teraz vstupuje do najkrajšieho veku svojho, ešte len kvitnúť počína, aby hojného a sladkého ovocia priniesol pre všetkých údov jeho. Úfať môžeme, že spolok váš nie umierať, lež žiť počína, ako zdravé životaschopné dieťa vzájomnej braterskej lásky priemyselníkov žilinských.

Avšak, bárs tento spolok váš čo silný mladík s veselou a zdravou tvárou kráča v ústrety svojej mnohonádejnej budúcnosti, bárs syn váš nepočína umierať, Vy predsa prišli ste sem prosiť Všemohúceho, aby dal stáleho zdravia, sily a požehnanja synovi vášmu, spolku vášmu. Tento krok váš, na posvätné tu miesto učiněný, je potešiteľným znakom zbožného a zdravého smýšľania vášho. Že srdcia vaše a myseľ vašu teraz hore dvíhate, odkiaľ všetko dobré a každý dar pochádza, to je radostnou zárukou životaschopnosti spolku vášho priemyselného, to je zrejným dôkazom, že Vy nie na piesku, lež na pevnej skale viery a náboženstva spolok váš založiť chcete.

Dôkazom toho je i obraz sv. Štefana, prvého kráľa uhorského, na prápore vašom umiestnený. Pamätajte drahí Bratia, že Uhorsko, že drahá vlasť naša len tak obstáť mohla cez toľké stáročia medzi vzdelenými národmi Európy, keď, vystúpiať z tmy pohanstva, za vznešeným príkladom prvého kráľa svojho prijala učenie Toho, ktorý riekol: *Já som cesta, pravda a život!* Preto nech upomína Vás tento obraz svätého Štefana, že spolok náš len vtedy obsiahne krásny cieľ svoj, len vtedy slúžiť bude ku ozajstnému blahu priemyselníkov žilinských, keď na tom základe viery spočívať bude, na ktorom prvý náš svätý kráľ založil kráľovstvo svoje.

Smelo tu poviem pred vami, drahí Bratia! že bez viery, bez Boha niet vážneho a spoľahlivého priemyselníka, poneváč nik nepoctí dôverou a úctou svojou takého remeselníka, ktorý len vtedy pracuje spoľahlivo a ku spokojnosti objednávateľa, keď mu tento za chrbtom stojí a na prsty sa mu díva.

Každý priemyselník, ktorý stáť dúveru, úctu a vážnosť chce požívať pred verejnosťou, musí byť statočným a svedomitým nielen na oko a pred svetom, lež i v srdci svojom, i vtedy, keď do dielne jeho nik neďáva sa iba Ten, ktorý býva nad hviezdami. Takúto pevnú statočnosť a svedomitosť nemôže mať priemyselník ten, ktorého srdce stupené je oproti Bohu a náboženstvu. Takú svedomitosť a poctivé smýšľanie len ten remeselník chová v srdci svojom, ktorý bojí sa Boha i tajnosti srdca a ľadvi skúmajúceho. Ktorý remeselník neverný je Bohu, ten neverným bude i ľudom, jestli mu len žandár nestojí pri boku. Spoľahlivý priemyselník nemôže byť teda bez viery, a tak teda i spolok váš, ktorý chce svedomitých priemyselníkov pre vlasť našu dochovávať, nemôže byť bez viery a bez Boha.

Alebo si asnáď myslíte, že spolok váš i bez náboženstva dobré služby konať môže

človečenstvu a vlasti našej? Vtedy veľmi mylíte sa a rovnáte sa tomu zahradníkovi, ktorý bez slnka chcel by dochovávať krásnobarvené a voňavé kvety. Bez slnka viery nekvitnú pre vlasť krásne kvety vernosti, obetovavosti a sebazaprenia. Len ten, kto verí v Boha, Odplatiteľa spravodlivého, len ten slúži verne vlasti svojej i vtedy, keď by mal na jej oltár i život svoj položiť. Bez Boha, bez viery niet verného vlastenca, iba krikľúňa, ktorý chce vlastenectvo svoje lacnými a ľahkými rečičkami dokázať pri bielom stole.

Láska k vlasti musí stáť pri boku lásky k Bohu. Preto hľa, i na prápore vašom pri boku sv. Štefana vidieť je dve ruky, vzájomnú pomoc a vernosť si sľubujúce. Vyjadrená je s týmito dvoma stranami práporu láska k Bohu a láska k bližnému. Len keď tieto dve strany práporu vášho i s ich odznakmi pochopíte a dľa návodu ich i jednať budete, len vtedy pýšiť sa môžete s tým krásnym trikolorom (trojfarevnou stužkou) krajinským, ktorý s vrcholca práporu lásku a vernosť ku vlasti Vám pripomínať bude. Nezabúdajte, že bez lásky k Bohu a k bližnému niet čistej lásky k vlasti.

„Syn tvoj žije!“ — tak riekol Božský náš Spasiteľ ku kráľovskému úradníkovi, „i uveril tento i dom jeho všetok.“ Keď chcete drahí Bratia! aby syn váš, spolok váš žil, i Vy v Boha veriť musíte i dom váš všetok. Nielen majstrovia, lež i dom ich všetok, i učenia a tovaryšia verní musia byť viere a náboženstvu. Len tam, kde verný je Bohu „dom všetok“, len tam panuje mravnosť a svedomitosť medzi majstrom a tovaryšmi jeho. Zachádzajte s tovaryšmi ako s bratry, napomínajte ich otcovský ku nábožnosti a mravnosti, tak najistejšie zachránite ich pred novomódnyimi a zkazovacími naukami, ktoré pochádzajú z poblúdeného ľudského umu a zo zkaženého srdca.

Nech zostúpi už teraz požehnanie najvyššieho na prápor váš, ako sostúpilo uzdravenie z rúk Pána Ježiša na nemocného syna kráľovského úradníka.

Keď veriť, keď Boha sa báť budete i dom váš všetok, vtedy uvidíte, že syn váš, že spolok váš žije, i ku radosti vašej dlho žiť bude, čo nech vám dá Všemohúci!

Jehi or — Nech je svetlo!

O ázka židovská zo dňa na deň začína sa viac a viac pretriasať. A je to aj v poriadku! — lebo také časy žijeme, že každý kto skúma beh včulajšieho sveta: a rozmišľá nad smutným stavom jak remeselníkov tak i roľníkov — neni možno — aby otázke židovskej vyhnul.

Prečo? ... krátka odpoveď: preto, lebo všetko je v rukách židovských! Židia dobre zriadený, v kúpectve zbehlý, k úzere až pri veľmi náchylný, za bohatstvom nad mieru dychtivý, z počiatku v malom neskôr už vo veľkom počte dohrnúli sa ku nám z polskej!

Tu naši okolnosti veľmi prajné, najprv len isté miesta sebe zaujali: neskôr rozmnožiac sa jako mrcha zelina roztrúsili sa po celej krajine. Ešte i dnes v húboch prichádza polské židovstvo, jako do zaslúbenej zeme. V batózkoch donesúc celý svoj majetok i z dobitkom ktorí je nemilý poriadnemu človeku. A za krátky čas stane sa tu gruntovým pánom, bankírom, veľkokupcom at.ď. k čomu ľachkomyselnosť, nedbanlivosť a veľká náchylnosť k pijatí! e nášho ľudu velice dopomáhá.

Toto nie zo závidosti hovoríme; ba sa tešíme keď si dakto statočnou cestou a usilovnosťou majetok nadobudne!

A e spôsob tak rýchleho a veľkého zbohatnutia židovského, bol a je celkom iný!

Zemanstvo väčším dielom peňažite upadlo, ktomu nikdy o stave svojom nerozmišľalo, ľachkému životu oddané, prijalo falešnú pomoc židovskú! Asíce žid najprv usiloval sa krčmu dostať, za ktorú mnohokrát i veľkú árendu platil musel, ale mal príležitosť sebe základ spravil, aby nielen krčmoval ale i kupectvo sprevalzal. Náš ľud na sladké reči krčmárové, privikol do krčmi chodiť, a jak mu čo chyba o, tomu žid rád pomohol, „však keď budeš mať čas mi.“ „Já ti dočkám!“ Takýmato slovami sedliaka k sebe privábil, a keď videl že je už dost, a vedel že ten si nemá jako pomôcť, dal sa od neho zplatenia dlhu pýt. Ten chudák začal prosit, aby mu ešte pohovel; že mu radšej i teres dá. Žid len to chcel! Dál mu nový termín a interes mu porialny prikrátal. Takto to išlo dva-tri roky, a sedliak naraz zostal žebrák. Žid ho dal predať — a on včul musí sa túlat po svete.

Takto je i z remeselníkmi! Židi všetko predávajú — a jedno pri druhém môže lacnej predávať; o čom chudobný remeselník neobstojí, nuž už mu je zle. Pri tom ešte ktomu tá veľká chyba panuje u kresťanov, že jedon o druhého nestojí, nepodporuje.

Toto je tá istá bárs i smutná pravda — ktorá svetlo hľadá a ne tmu. Židovstvo vo všetkých ohľadoch sa povyšuje a kresťanstvo upadá. Židia remajú k nám žiadnej lásky, žid má pred sebou len ten jediný cieľ, aby jakýmkoľvek spôsobom zbohatnul. U žida taký človek nestojí nič s ktoréhoho on osoch nemá, a e i taký nestojí uňho nič; čo už ništ nemá.

A kresťania predsa sa len k židom utíkajú — nedbajúc na svoje vlastné zkúsenie — že židovstvo kresťanstvu ľazké rani spôsobilo. A len preto že my kresťania nie sme tak zriadení jako židi. U židov je to heslo, že všetci za jedneho; a u nás jedon za všetkých.

Ináč by to vyzieralo, keď by kresťania spojili sa, a zjednotenými silami pracovali by na tom, aby nie židovstvo, lež kresťanstvo rozkvitalo v našej drahej vlasti!

Jano z búdy.

Katolícka autonomia.

„Kto vás slyší, mňa slyší; kto vás zapovrhne, ten zapovrhne Toho, ktorý mňa poslal.“ (Luk. X. 16.)

Kristus Pán tak hovoril k apoštolom, a skrz svojich apoštolov, ku biskupom, ktorí s pápežom ako s viditeľnou hlavou cirkve našej spojení sú Jeho zastupitelia a vyslanci s tým istým nariadením a s tou istou mocou mravnou ako prví apoštolia.

Cirkev Krista Pána na tejto sustave, na tomto fundamente stojí už blízko dve tisíc rokov. Kto ináč cíti, ten „je ako farizej a mýtnik,“ a volal by sa sto rász sám seba „dobrým“ alebo „opravdovým katolíkom“.

Na tomto fundamente musí povstať katolícka autonomia, ináč nemôže byť katolícka samospráva, lebo by sa protivila Božiemu ustanoveniu a zariadeniu cirkve.

A ponevác my katolíci takú istú a bezpochybnú správu máme, dôverne a zaistne úfame, že každý vyslanec, ktoryho na katolícky kongress zvolili, ku tejto správy sa drží a v tej smysly bude pracovať.

Vyslanci títo už dostanú pozvanie na kongress, preto je na dobe, aby sme ich menovite poznali, všetkých, ktorí sa do teraz oznámili; preto nasledovne sdelíme ich mená.

Vyslanci kapitulní sú: dr. Ludvik Rajner, Ludvik Szmcrcsányi, dr. Julius Városv.

Zastupitelia riad.: sv. Benedika dr. Desider Bita; sv. Františka Alois Csák, piaristov Franc Frank, cistercitov Edmund Vajda, premontr. dr. Adolf Kuncz.

Vyslanci kňazskí: dr. Ján Csernoch, Ján Molnár, Michal Juriss, Ján Dudek, Ján Bajdorszky, Jozef Hován, Alexander Giesswein, Imrich Bakács, Ondrej Póda, Ottokár Proháška, Pavel Peller, Jozef Pozsgay, Juraj Stécz, Matej Mamuzsits, Alexander Fabián, Alexander Párvy, Ferdinand Kovács, Ondrej Pletényi.

Zastupitelia patronov: knieža Pavel Esterházy, knieža Mikuláš Pálffy, gróf Fridrik Wenckheim, gróf Franc Zichy.

Vyslanci svetskí:

Z ostrihomskej diecesi: gr. Ferdinand Zichy, Franc Frey, gr. Mikuláš Moric Esterházy, Jozef Markus, gr. Gejza Majláth, gr. Eugen Zichy, Vladislav Lakner, Anton Pechata, Ondrej Marsowszky, Jozef Hortoványi, Rudolf Ocskay, starší gr. Juraj Majláth, Alexander Chvalibyovsky, kn. Mikuláš Pálffy, gr. Štefan Pálffy a Julo Sághy.

Z baňsko-bystrickej diecesi: Ant. Rimély, barón Julo Révay a Pavel Ruffy.

Z nitrianskej: gr. Eugen Janófsky, Jozef Kubina, Juraj Missura, Julo Schwertner a Alexander S. Semadam.

Z rožňavskej: Ludvik Molnár, Ján Fabián, gr. Františ Wenckheim.

Z spišskej: barón Ján Máriássy, Teodor Salamon, Štefan Rakovszky a Zoltán Zmeškal.

Z *košickej*: Jozef Timkó, gr. Jozef Majláth, Edmund Viczmándy, Alexander Bujanovich, ml. Jozef Szimnyey-Merse.

Z *jágerskej* diocesi: gróf Albert Apponyi (2-krát svolený), Vladislav Brozoray, gr. Alexander Károlyi, gr. Julius Szapáry, Ferdinand Horánszky, gr. Aurel Desseuffy.

Z *pátkostolskej* diocesi: Ján Erreth, gróf Imrich Festetich, Michal Vörös, Štefan Bittó, gr. Gejza Apponyi, Jozef Paál, Vojtech Haidacker.

Z *vesprimskej* diocesi: gr. Vladimír Zichy, Anton Mócsy, gr. Vladár Zichy, gr. Edvard Pallavicini, gr. Ján Zichy, gr. Imrich Hunyady, Anton Rainsprecht.

Z *rábskej* diocesi: gr. Františ Esterházy, Gejza Lippay, Ján Reitter, Ján Asbóth, gróf Vojtech Cziráky, Gejza Borsody.

Z *kaločskej* diocesi: Jozef Petrovácz, Gejza Latinovics, Anton Günther, Jozef Fernbach, barón Vojtech Redl, Ferdinand Mladoniczky, Antov Tompa, gróf Rudolf Chotek.

Zo *sedmohradskej* diocesi: Julius Györffy, gr. Viktor Korniss, Gabriel Ugron, br. Samuel Jósika, Valent Kiss.

Hl *opátstvo* sv. Benedika na Pannonhalme: Ant. Zsiskay.

Z *vacovskej, satmárskej, veľko-varadskej, čanádskej, stolno-bielohradskej a sombathelskej* diocesi vyslancov svetských ešte neoznámili.

Židovstvo a zednárstvo.

Jeden slovutný muž bol za viacej rokov zednárskym veľmajstrom. Vystúpil však z frajmaurerstva, opustil celkom zednársku lóžu a príčinu toho udáva nasledujúcu: „Ja som lóžu zednársku navždy opustil; bo som sa o tom úplne presvedčil, že my zednári nič inšie nie sme, len nástroj židov, ktorí nás ustavične hucajú a zneužívajú ku úplnému vykoreneniu, vyhubeniu, zničeniu kresťanstva, zvlášte ale ku zničeniu katolíctva. Ešte sa dožijeme a snahy zednárstva znať naučíme, ba áno zkusíme; že zednári nič menej a nič iného dosiahnuť sa vynasnažujú, jako znova vybudovania, vystavenia Jerusalema a židovského chrámu v Jeruleme len preto, aby proroctvo Kristovo z lži obviniť mohli, t. j. aby mohli dokázať, že Kristus Pan lhal. Tak ďaleko bude zástup zednársky, ktorý nič, alebo veľmi málo vidí, od židov, ktorí všetko rídia a spravujú, ktorí, čo len chcú činiť môžu, vedený a zavedený.“

Toto svedectvo i mnohé iné tomuto podobné opravňuje nás veriť, že to veľiké po celom svete rozprestrené nás kresťanov osnu-

vajúce protikresťanské sprisahanie, zednárstvo totiž, od toho starého nepriateľa Kristovho, od stúpcov tých, ktorí Krista ukrižovali, zavraždili, je podporované a vedené, totižto od židov, a zvlášte od Alliance Israelite. Avšak, či sa jest tomu čo diviť? Zaiste nie. Či to neni celkom prirodzené, že ten rozhorčený zúrivy boj proti Kristu Pánu od tých istých vedený je, totižto od židov, ktorí nesú odpovednosť za tú drahocnú vyliatu krev a ktorých to najviac interessuje a najviac im na tom záleží, jeho, totižto Pána Ježiša Krista Božské dielo, jeho svatú cirkev, kresťanstvo-katolíctvo ztroskotat, zkažiť a celkv m zničiť.

Židovstvo hledalo zbraň, zbroj do boja proti cirkvi Kristovej a Satanáš dal mu do ruky tú zbraň, tú zbroj a tá zbraň je zednárstvo. Pravdu veru písal arcibiskup v Aix v protestu danom ministrovi Spullerovi veľmajstrovi zednárskej lóže „le Heros de l'Humanité:“ „La France Maçonnerie est l'agent accredité de satan aur sur la terre.“ t. j. „Svobodné zednárstvo je povereným satanášovým jednatelom tu na zemi.“ A Osservatore Romano organ to Vatikánu ešte roku 1893 písal: „Zednárstvo je fanatické vo všetkom, vo svojom vzniku, organizácii, činnosti, vo vytknutých cieľoch, prostredkoch; vo vedeniu. Lebo je úplne židovstvom preniknuté, ba ono je hlavnou silou židovstva, ktoré usiluje sa zničiť ríšu Kristovú a na troskách sriadiť ríšu satanášovu.“ Zednárstvo je cirkev satanášova. Satan je hlava svobodného zednárstva. Satan spojil zednárstvo so synagogou proti Kristu a jeho cirkvi. Zednári a židáci ruka v ruke pracujú na zničení kresťanstva, zvlášte ale na zničení katolíctva. Cieľ židovskej freimaurerie je „zničenia christianizmu, zvlášte ale catholicismu. Moc, akú si židovstvo dobilo svobodným zednárstvom je ohromná.“

Pravdu tedy má zednár Delaporte praviac: „Kde je moc, ktorá by nám odolať mohla. My sme páni vlád, tisku, a skrze židovstvo, ktoré sa nám postavilo do služby, aby si zjednalo vliv u nás sme páni všeho kapitálu.“ (Vid. Das verjudete Frankreich, v. Eduard Drumont V. Auflage 1887. II. pad. 257). Židovská freimaureria je stajne silná naproti trônu i naproti náboženstvu. Naproti trônu „že ani cisár nemôže sa protiviť bez trestu jejich — zednárskym — zámerom.“ (Vid. E. Cartier „Svetlo a tmy“ v Brne 1888 pag. 110). A „Ausrottung der Staaten und Monarchen, Gründung einer Welt-Republic.“ „Die Welt wird nicht glücklich sein, so lange man nicht alle Priester und Könige ausgerottet hat.“ „Ja alles ist erlaubt, sie zu vernichten: die Gewalt und die

Líst, das Feuer und das Eisen, das Gift und der Dolch: der Zweck heiligt die Mittel.“ (Viď die Freimaurerei im Staate v. Franz Ewald. München 1896 pag. 9 a 10) t. j. Vyhubenia Štátov a Monarchov — panovníkov — a založenia svetovej Republiky. Svet nebude do toho času šťastný, dokúď všetci kňazi a kráľovia nebudú vykántrení, zničení. Ano všetko je dovoleno ich vykántriť, vykynožiť, zničiť: násilnosť, faloš, oheň a železo, otrava a dýka: cieľ posväcuje prostriedky.

(Pokračovanie nasleduje).

*Slávnostný ples arcipastierovi
Majláthovi.*

*Nepriatelía tvoji, lstiví liberáli
shrkli sa dovedna, aby Ťa vydali,
Teba horlivého bojovníka Krista,
že si mu ovečku doprial do ovčínca.*

*Trpiš Ty nevinne, horlivý pastieru,
za hrdinstvo tvoje, za tvú pevnú vieru,
ktorú v srdci svojom chováš k Bohu tvému,
aby si obsiahol od Neho odmenu.*

*Sotvá že s' nastúpil prestol tvôj vysoký,
hneď si podal dôkaz Kristovej vernosti,*

*lebo s' počal učiť ovečky sverené,
že by nepodlahli prehroznej nevere.
V oku si Ty veľmi lživým liberálom,
lebo vše bojuješ proti jich návalom,
ktoré oni spolu do hromady stroja,
aby sa chopili proti cirkvi boja.*

*Teba nenávidia svobodní murári,
lebo s' poukázal na tie veľké rany,
ktoré oni činia vztekle ozbrojení
na Tele Kristovom v každom okamžení.*

*Ty si poukázal na jich bezočivosť,
na jich jedovatú a diabolskú činnosť,
ktorú prekonajú, kde len možno, všade,
aby odnimali Kristu srdce každé.*

*Daj-že Ti Boh mocný, sily, zmužilosti,
bys' vždy pokračoval v tvojej povinnosti,
vo tvojom vznešenom stave až do konca,
až pokým nespatriš nebeského Otca.*

*Takých apoštolov treba dozaista,
v srdciach ktorých vše vrie láska k ľuďom čistá,
by proti zlým vrahom mocno bojovali,
a tak sebe i nám nebesá obsiahli.*

Toňo Hr . . . . .

Hlúpy Štefo.

— Beseda. —

Tak ho volali v celej dedine. Nebolo toho, kto by ho nebol poznal, ako sprostého, nadutého človeka, ktorý si to myslel, že keď má trochu bohatstva, najmúdrejším je nad každého. Ano Štefan Trieskal bol strašne hlúpy a pri tom aj pyšný človek; jemu nebol nikto nič: on bol jediným mudrcom, ktorému sa však to dostalo, že ho každý za hlupáka držal; veď tak hlúpo rozprával, že aj najposlednejší sedliak sa smial nad tým, čo povedal. On to nevedel; toho presvedčenia bol, že každý ho obdivuje, keď reve jak lev, a každý musí podliahnúť návrhu jeho. O poníženosti nemal ani pochopu; kde sa obrátil, tam sám seba chválil, a keď nemohol niekoho presvedčiť, odvolával sa na svoje bohatstvo, k nadobudnutiu ktorému veľká múdrosť treba.

Na toto sa ne jeden zdravo rozmýšľajúci občan zasmial; takú múdrosť ešte nikde nevidel, a rieknuť sám k sebe: veru náš Trieskal je hlúpy. To sa opakovalo. Keď sa len vždy do predku tisknul Trieskal a vždy hlúposti trepal, pomlčky medzi sebou ho nazvali občania: Hlúpym Štefom. Za malý čas sa to rozneslo po celej dedine; skoro každý ho Hlúpym Štefom volal. Pravda že on ani teraz nevedel o tomto, aspoň nechcel vedieť, lež všemožne sa usiloval na to, aby čím viac vynikal s múdrosťou svojou. A to priam na opak išlo; Štefo náš čím viac chcel byť múdrejším,

tým sprostším sa dokázal byť, tak že toto meno, Hlúpy Štefo najlepšie mu svedčilo.

— Neni dosť len vo vedách vynikať — ne jeden raz povedal — lež aj umeniu musí byť oddatým človek. Ja sa budem hrať učíť rieknul svojmu susedovi, a potom si všeobecnú uctu získam.

— A na čom? — tázal sa Permaš — na basu, či na cimbal? Ešte čo ti treba Štefo? . . . Potom ti naozaj povie niekto, že si ty hlúpy Štefo, keď na starosť svojú, chceš sa hrať naučiť.

— Ty tomu nerozumieš Ďurko môj, odvetil on — ja budem vyborným huďcom, keď sa raz dám na túto vec; viem že ma každý obdivovať bude.

— Teda husle si kúpiš? . . . Ale kto ňa bude učíť hrať?

— Nie husle, lež klavír, fortepiano, alebo po slovensky, prstomisk hromotruhlicu.

— Kyho helementa! Čo myslíš Štefo? . . . Nemáš dosť truhľel, čo ti nielen hromtajú, lež aj vrzgajú, a až tak praštia keď si na ne sadne niekto?

— Nerozumieš ty tomuto Permaš môj! K tomu musí byť človek zrodený, ako som ja.

— Darmo je; ty si veľmi múdry; ja sa celkom stratím pri tebe.

Viac nepovedal Permaš; v duchu sa strašne smial. Takéhoto blázna starého ešte nevidel nikdy. A skutočne Trieskal si dal krásny klavír zaopatriť, a začnul sa učíť. Veľmi hrubé palce mal; a tak umenie veľmi ťažko išlo. Kto ho videl bol by si myslel, že má výborny slych, lebo mal uši strašne veľké, ale pri prvom zkušaní na to presvedčenie prišiel, že Štefo náš, čím ma väčšie uši, tým ma horší slych; nebol vstave ani tie najjednoduchšie hlasy utrafiť. Organista sa mnoho natrápil s ním, a predsa nebol v stave z neho nič vystrúhať.

— Nehajme to tak tak pán organista — po dlhom namáhani rieknul Trieskal — ja sa viac nebudem učíť hrať.

— A čo urobíte s tým klavírom?

— Nič; bude ho tu mať. Keď niekto prínde aspoň mu ukážem, že som sa kedysi na klavír učíť hrať.

— Predajte ho mne pane Trieskal, za polovičnú cenu.

— Bože zachovaj! Radšie nech tu stojí, a sprachnilie, alebo zhnije, jako ho mám takto predat. Či to nebude pekne keď budem mať v izbe klavír. Aj sám si niekedy zahrám.

— Ale keď neviete hrať?

— To nič nerobí; jako viem tak si zahrám. Ja budem aj s tým spokojným. Vás prepuštam a sám sa budem učíť, jako viem; vy aj tak mnoho berete odomňa!

S týmto Trieskal dokončil svoje umelecké cvičenie. Niekedy si pri klavíre zahvizdal, a potom zahrál, prebierajúc ako vedel, a myslel si, že je chýrnym umelcom. Jako vidno aj z tohoto, naozaj bol on chudiak veľmi hlúpy; tie peniaze a bohatstvo ho tak osprostilo, že ueprišiel nikdy na to, žeby snáď niečo múdreho urobil. Mal všetkého dosť a predsa sa neoženil; môhol sa zaobierať s knihami, písať čítať, lebo mu nechýbovalo groša k zaopatreniu týchto múdrostí najhlavnejších prostriedkov, a on radšie okolo kráv chodil; tak môhol žiť jak v raji, a nemal pokoja s nikým: každému kto bol pri ňom trpký život učinil, tak že ho nerávidel nikto; boháčom bol, a predsa sa za krajciarom triasol, a keby bol môhol aj toho najchudobnejšieho by bol cđral

až do deviatej kože. Sprostý, hlúpy, nesvedomitý; utrháč, kmín, lotor z prvej klasy; bezbožník, užerník, naničhodník; hlupák, trupák, chumaj taký, jakého si snáď ešte nevidel nikdy.

Nedal mnoho ani na poriadok domáci. Mal jedno sprosté babsko pri sebe, ktoré mu vo všetkom lichotilo; služby sa tej potvory tak báli, jako popálenia ohňa. Čo ona povedala to bol sväté; Hlúpy Štefo len ju načúval Nevedno či sa do nej zalúbil v mladších rokoch svojich, ale to bolo isté, že tú ohavu najlepšie môhol vystáť. Niektorí tak vec vykladali, že pán Trieskal, preto ju tak rád má, lebo že jej fúzky a briatka raste, kde on bár aj tisíce by dal za bradu a suzy, žiadným činom nemôže k ním prísť; celá tvár jeho je holá. Ale predsa mal aj on potešenie. Ponevác nemal ani brady ani fúzov, jeho Marine ale objdvoje tieto veci silno riasťly, aby múdrost svojú tým viac preukázal, vzal sa za holiča. Každý týžden aj dva razy ju oholil; no stýmto sa stal naozaj Hlúpy Štefom.

Priateľov nemal žiadných. Niektorí aj to rozprávali, že tento človek sa musel počat nie z človeka, lež z hováda. Činkáni častej mal takéto žarty.

Ale jako môžeš takto rozprávať bratku — odseknul mu ne jeden raz Tankár — veď je predsa človek; bár je on hlúpy, jak dub v hore, predsa má nesmrtnú dušu.

— Ja pochybujem — odvetil Činkáni, ktorý bol veľký figliar. Lebo mám aj dobrý základ ktomu čo tvrdím. Či má dušu to nemôžem istotne povedať, lebo hlúposť je uňho v takej veľkej miere, že priam nad týmto sa musí človek zastaviť a povedať: toto neni snáď ani človek, lež hovádo, lebo málo ktorý človek je taký.

— Darmo sa usiluješ dokazovať — rieknul Tankár — toto nič nestojí; kto pozre naň, hneď sa presvedčí, že s človekom má do roboty. Hlúpy je nad mieru, to je pravda; ale keď niekomu rozprávaš o ňom, hneď doložiš, že o Hlúpom Štefovi je reč, a toto je dostatočné. Hlúpy Štefo mnoho vyjadří; každý vie, čo môže byť za trupáka, keď takéto meno dostal.

— Pekná reč je aj to Tankár môj! — zas povedal Činkáni — ale on musel mať voľakých divokov rodičov. Len daj pozor na moje slová! Nevidíš, jako za hádza s každým? Nemá uznania pri ničom, nikoho nenávidí, každého len zdiera. Keď pozreš naň, už ti prínde zle; každý ťah tváre jeho je sptvorený. Ten sa ani nevie milo pozrieť, len bočí. O keby si vedel o všetkom čo popáchal! Z čoho je to gazdovstvo veľké? Zo samého lúpežnictva! On nemá kapky lásky v srdci svojom; je horší od zvera, lebo aj týto sa milujú. Áno smelo môžem povedať — a s týmto nevyjadřím všetko — že pôvod svoj snáď ani od človeka nedostal. Nie len hlúpy, ale aj bezbožným je; neni hoden aby sa človekom menoval.

— Strašné veci sú toto! Skoro bych to neuveril, keby som nebol presvedčený o tom priateľu môj!

— Veru strašne! Smutné nad ktorými by človek zaplakal, že aj vdevatnástom stoloť, a to na koncí tohože, takí hlúpi a diví ľudia sa nachádzajú, jako je náš Štefo. Všetko zle máš uňho; ale základ tohoto je veľká hlúposť, o ktorej si on myslí, že je múdrost.

— Ha . . . ha . . . ha! veru si mu dal! Štefo hlúpy, lebo je múdry! . . . Hlúposť a múdrost, jako to môžeš spojiť?

— Takto. Že on je pýchou nadutý, a myslí si že tá hlúposť, ktorá každému hneď do očí v behne, jak sa s nim rozpráva, je múdrost; my ale pri našej

múdrosti ponížene za ne-núdrych — nechcem povedať za hlúpych — sa držíme: a preto sa vždy viac a viac usilujeme pravú múdrosť nadobudnúť. Takto zostávame aj múdrejšími: on ale vždy viac upáda, a vidíš už je taký múdry, že zostal z neho Hlúpy Štefo.

— To je kapitálne! Máš ty kotrbu Činkáni, keď takto vieš to všetko rozložiť!

— Ja bych ti vedel aj ináč vec vysvetliť; ale nemám času bratku.

— Hadám už chceš preč utekať? Ale nechod; ešte sa pohovárime o tom hlúpakovi.

— Nemôžem Tankár môj milý; musím ísť. Keď prindeš večer k nám pri pohárku sa viac pohovárime o ňom.

— Dobrc, ale isto! Ja ťa rád načúvam. Ty vieš mnoho múdreho.

— Dajmi už pokoj! Musím ísť. S Bohom!

— Dobre sa maj bratku. S Bohom!

Rozešli sa chytró obidvaja. Každý máľ voláku prácu, a preto utekal, aby si čím skôr do poriadku priviedol. Jako sme videli dosť vtípne sa zhovárali, čo keby bol počul Hlúpy Štefo, bol by od jedu puknul. On medzi tým žil svojím peniazom. Deň po deň mu nosili interesi. Keď rozkázal platiť, každý musel vysoliť peniaze, čo mu bol dlžný, keď ich aj spod zeme vypapral. Nejedem ho preklínal pretis; taký zhnusený bol každému, žeby boli všetci sa modlili, keby sa bol vysfehoval z ich dediny. Tohoto síce nebol hodný, lebo nikdy nechodil do kostola; ale snáď by mu bol Pán Boh osvietil myseľ darom Duchu sv. a bol by sa obrátil. Aspoň p. farár viac povedal, aby sa zaň modlili. Pravdaže na toto bola chytrá odpoveď, lebo mnohí povedali, že neni hoden ani jedného očenaša!

— Mamlas starý — rieknuť Dormoš častiej — taký je hlúpy, že ani Pánu Bohu nechce slúžiť; no však ho on potreste!

— Bezbožnosť panuje u neho, to je pravda — odvetil p. farár — ale priam preto sa máme zaň modliť Dormoš môj!

— Ja a ani druhý nikto sa nebude zaň modliť, odseknul on, lebo to je zaslepenec, ktorého snáď ani sám Pán Boh neobráti. Neviete, že jeho dom je prekliatý; nikto z neho nechodí do kostola. Ani dievky, ani paholek, ani tá hlúpa Mara: každé to len lenoší v nedeľu.

— Možno, žeby radi išli, rieknuť p. farár, ale keď ich nepustí.

— No priam s tým dokazuje, že je bezbožník, hlupák, a neni hoden modlitby našej!

Viac sa nerozprávali. Pána farára to veľmi mrzelo, ale nemôhol odpomôcť tomu; veď vedel že Hlúpy Štefo len Hlúpym Štefom zostane dokiaľ ho len kus bude. L'utoval tohoto človeka, ale ani toho nebol hoden; tohoto naničhodníka by boli mali dať vyhnať von z dediny, lebo len nepravosť rozsieval.

Netrvalo to dlho, a aj jeho potrestal Pán Boh; chudnul, blednul; čím bol starším, tým bol sprostejším. Kto sa s ním stretnul na ulici, každý ho oslovil: No Hlúpy Štefo kdeže? On sa zasmial a nič nepovedal; kivnul pleciami a ďalej išiel. Hlúposť panovala nad ním.

Občania sa častie zošli a rozprávali sa o ňom; najmúdrej rozprával Činkáni. Aj v ten večer čo sľúbil Tankárovi, že prinde, prišiel, a tak vtípno rozprával, že každý sa skoro pukal od smiechu. Neskôr on bol vodcom tých, ktorí Hlupého Štefa najviac pajedili. Keď začal upádať, skoro každý deň mu niečo takého

urobili, prečo ho išiel parom vziať! Už sa ani na to nehneval že ho Hlúpym Štefom volali, len to ho pajedilo niekedy, keď Činkáni mnoho detí zobral, a tým kázal, keď pojde Trieskal po ulici, aby kričali: Hlúpy Štefo, Hlúpy Štefo!

Jedon raz tiež, keď išiel Trieskal na prochádzku, celý krdel detí z ďaleka sa mu posmievalo a všetké kričaly:

— Hlúpy Štefo, Hlúpy Štefo kde ideš! ... Hu... hu... Hlúpy Štefo!

— Bodaj vás parom vyal, z'kriknul na nich Trieskal, vy potvory!

— Hu! ... hu... hu! ... Hlúpy Štefo! ... Hlúpy Štefo! ...

— No však vám ja dám, len idem za vami, zas kričal ešte silnejšie.

— Hlúpy Štefo! ... Hlúpy! ony mu odpovedaly. Starý Trieskal sa dal do behu. Deti utekaly pred ním, jak vietor. Nemôhol dohoníť ani jedno. Každé kričalo naň:

— Hlúpy Štefo! ... Hlúpy Štefo! čo chceš?

Div ho neporazilo. Bežal čo máľ sily. Taký bol nahnevaný, žeby ich bol pohlušil. Ony sa smialy a kričaly zas podobne. Tu ho už opúšťaly všetké sily. Klial bez prestania; preklínal otcov, matky, Boha, Krista, všetko čo len vedel. Deti neutíchly. On si nemôhol pomôcť; sem-tam skákal. Odrazu spadnúť na zem. Deti sa zdesily; preč utekely... On sa ani nepohnul; šlak ho trafil. Tam ho našli vystretého na ceste. Keď prišiel Činkáni rieknuť:

— Hlúpy Štefo už si tu. Predsa si ty len bol veľkým hlúpakom.

Ján Žilinský.

Sbierka milodarov

na cieľ slávnostnej poklony koncom XIX. a XX. storočia vydržiavať sa majúcej.

(Pokračovanie).

V 43. čísle IV. ročníka „Kreštan“-a uverejnený bol výkaz milodarov na cieľ výš spomenutý venovaných v summe 103 zl. 25 kr.

Od tej doby následovní prispeli k cieľu sl. poklony: Jozef Simek (v Bpešti) 1 zl. 60 kr.; Ján Sviba 1 zl. 10 kr.; N. N. 60 kr.; Vincenc Mladonický (dekan báčujfalušský) 11 zl. Fuchs Maria 10 zl. (Bp.),

Do hromady 127 zl. 55 kr.

Keď znovu opätujem: Pán Boh zaplac všetkým horliteľom, sberateľom a i ostatným milodarníkom, poznamenat' musím, že tie slúbené modlitby a obrázky na vidiek rovno z Talianska, z Bologne sa pošlú; úplný nápis sberateľov je vnesený do knihy talianskeho výboru k tomuto cieľu sriadeného.

Jozef N. Janda

kaplán a professor v Budapešti.

OHÝRNIK

Vyzvanie.

Od 1. októbra začalo sa nové predplatenie na „Krešťan“-a. Predplatná cena je na celý rok 2 zl., na polroka 1 zl., na štvrtroka 60 kr.

Úctive prosíme našich ctených odberateľov, ktorí predplatnú cenu na minulý a tento rok ešte neposlali, ráčili by to čím skorej urobiť; žiaľbohu jest mnoho tisíc takých ľudí na Horniakov, ktorí veľmi radi dajú si poslať „Krešťan“-a, ale s predplatnou cenou z roka na rok dlžní zostanú; týchto musíme v budúcnosti menovite v našom časopise vyzvať, aby svojej povinnosti zadosťučinili.

Redakcia a Vydavateľstvo „Krešťana.“

Katolícky autonómický kongress, ktorý sa má radíť o katolíckej autonomii, zasadne dňa 11. novembra. Knieža-primas, Kološ *Vassary* už rozposlal pozvanie na kongress všetkým tým, ktorí boli vyvolení za vyslancov na kongress.

Jeho Veličenstvo kráľ, keď náležitosti dovoľia, odcestuje z Budína do Gödöllő na poľovačku, na ktorej aj *Ferdinand* knieža toskanské a *Leopold* knieža bavorské účast berú s druhými hosťmi povolanými. Vo štvrtok bola ostatná kráľovná poľovka v Gödöllő tohoto roku. Medzitým bol trikrát všeobecný výsluch a dvorný obed, na ktorom prítomní boli čelní mužovia politiky, mnohí členovia magnátskeho domu a snemovne.

Rozpomienka na mladost kráľovu. Dňa 16-ho októbra bolo tomu práve 50 rokov, čo náš kráľ, vtedy ešte ako rakuské arciknieža, z poverenia svojho strýka, kráľa *Ferdinanda V.* v slávnostnom shromaždení peštianskej stolice uviedol do nadžupanského úradu teže stolice palatína arciknieža *Štefana*. Päťdesiaty výročný deň tohoto pamätného shromaždenia zasvätila peštianska stolica spomenutého dňa okázalým spôsobom. Predpoludním vydržovalo sa slávnostné shromaždenie, na ktorom mimo úradníkov a výborníkov stolice boli prítomní vysokí krajinskí svetskí, cirkevní a vojenski hodnostári. Na návrh *Štefana Rakovszkého*, predsedu štátnej účtovnej stolice shromaždenie jednohlasne a s búrlivým éljenovaním rozhodlo, že kráľovi *Francovi Jozefovi* z tejto príležitosti zašle holdujúcu adresu. Skvele vyhotovenú adresu podá kráľovi deputácia peštianskej stolice.

Chorý biskup. Koloman *Belopotoczký*, vojenský biskup tak nešťastlivo padol na jednej prechádzke, že už dva týždne musel v posteli ležať. Už je lepšie, ale ešte neozdravil, bárs už neleží celý deň aj trochu môže chodiť s palicou.

Budapeštiansky katolícky spolok už má tisíc členov, a ešte ich je mnoho, čo sa oznámili, že pristúpia. Veď tisíc členov je mnho, to je pravda, ale čo je to pri 360.000 katolíkov v Budapešti; preto

každý katolík nech za svoju povinnosť drží, pristúpiť tomuto jedinému spoločnému spolku katolíckému.

Leo XIII. pápež opáta Jána Molnára, krajinského vyslanca a predsedu klubu ľudovej strany, vymenoval za *pápežského dvorného preláta*. My katolíci verní radujeme sa na vyznačení nášho všeobecne milovaného a cteného vodcu, ktorého tak prenasledovali liberáli už vyše 20 rokov. Vo vymenovaní listine stojí medziiným: „Milý synu! Za zvláštnu poslušnosť, ktorou sa chováš oproti nám a oproti tejto svätej stolici; za horlivosť, ktorou brániš práva katolíckej cirkve v Uhorsku; za tvoje dobré mravy a iné cnosti, pre ktoré máš veľmi dobrý chýr u každého, najmä u tvojho arcipasttera — pozdvihujeme ňa na ctihodný stupeň cirkevnej hodnosti, aby si sa skvel s tohoto vysokého stupňa, ako vzor iným. Týmto listom menujeme ňa za rímskeho hlavného kňaza, čili za preláta pápežského dvoru. Následkom toho dovolojeme, aby si nosil rúcho fialkovej barvy a rochetum, ako aj máš právo požívať všetky práva a výhody, ktoré sú spojené s touto hodnosťou. V Ríme, 4. okt. 1897. Alois Machi, kardinál.“

Zaujatost ľudovej strany za ľud. Na stoličnom shromaždení 4. t. m. v Liptovskom Svätom Mikuláši horlivý vodca ľudovej strany *Štefan Rakovszky* silno vystúpil oproti zachádzaniu hlavného notára Rudolfa Balló, v obciach Osade, Lučnej, Revúci a Teplej počet voličov, pretože títo sú za ľudovú stránku, veľmi znížil a mnohým oprávneným voličom hlasy pobral. Na tomže shromaždení zdvihol hlas ohľadom neludského pokračovania oproti robotníkom v Mauthnerovej fabrike pracujúcim, ktorých fabrikant vyše ustáleného času vo fabrike drží a zdravie kaziacu prácu im dáva. — Nuž, či je takéto zachádzanie s ľuďmi, nie veľkým hriechom zo stránky patričných pracujúcich? Preto takéto skutky vždy na javo treba vyniesť a odpomoc im žiadať, lebo nemému dieťaťu ani vlastná matka nerozumie. Že ľudová strana a jej prívrženci chudobný ľud tak zmužile zastáva, to je dôkaz toho, že zaslúži to pekné meno „ľudová“ strana. Nech žije ľudová strana!

Posviacka zástavy priemyselného spolku v Žiline odbývala sa 24. októbra s veľkou slávnosťou. V chráme farskom po slávnostnej omši p. opát-farár *František Podivínsky* posvätil zástavu v prítomnosti veľkého zástupu. Posvätená zástava v sprievode 70 bielooblečených družíc a pri zvukoch rutčianskej hudby zanesená bola na mestský dom, kde sa kroz patričných hostov a zástupcov klince vbíjaly do žrdky zástavy.

Čo Bánffy nechcel. Barón Bánffy ministerpredseda sa veľmi hnevá na tých neodvislých redaktorov a novinkárov, ktorí nepíšu mu hlúposti za to čo im udeľuje. Preto prenasledoval a dal prenasledovať každého takého redaktora, medzi inima aj Mikuláša Bartha, ktorého odsúdili na 6 mesiacov. Bartha je chorlivý, preto ho aj súd odporúčal ministrovi Erdélymu, aby mu kráľ odpustil tie 6 mesiace. Bánffy to nedovolil. Nuž a čo sa stalo? Jeho Veličenstvo kráľ oproti tomu predsa odpustil Barthovi žalár. Čo k tomu b. Bánffy povedal, to *neumôžeme uverejniť*.

Každý niečo priloží. Počas návštevy nemeckého cisára Vilhelma II. v Budapešti na okružnej ceste Alžbetinej začal sa dymiť rozhorúčený drôt elektrickej železnice, jako sa to zavše už viac rázi stalo. Isté viedeňské noviny písali, že to bol dinamitový attentát na nemeckého cisára, ktorý ale polícia staro-

stlivo utajila. Lenže vec pri tom nezostala. Talianske noviny „Secolo“ už viacej priložili k tejto veci a tí už píšú, koľko ľudí ranil ten výbuch dynamitový a z jakej politickej príčiny tento úklad ustrojili. No s tým sa chýr ešte neskončil. Francúzske noviny o tejto veci píšú: Budapešiansky atentát pri vchádzaní nemeckého cisára sa stál pri samom cisárovom koči. Maďari, jako dobrí politikovia, preto tak hlučno éljenovali, až nemecký cisár nepočuje žalostný ston tých 70 nešťastných ľudí, ktorý o život prišli. Rakúskej policie sa všetko zatajiť podarilo. — Sme zvedaví, čo k tomu ešte v Amerike priložia?

Beznáboženstvo medzi kalvíni. V Debrečíne podržiava sa teraz reformatské shromaždenie, na ktorom Aron Kiss superintendent oznámil, že znova zase 16 familií reformatských oznámilo sa bezkonfesionálných. V Biharskom okrese jesto ich už 2000. To je následok cirkevopolitických zákonov. Veď keď to tak ďalej bude trvať, viac bude bezkonfesionálných na Dolnej Zemi ako reformátov. Kde že revisia?!

Chránite dievčata. Jedna židovka chodí v rias s jedným židom sem a tam cez krajinu: oba majú pekné šaty, muž vojenské, a klamajú rodičov, ktorí majú pekné dievča, že kráľovná žiada ku sebe ich dcéru. A to všetko na klamstvo vinde: aj peniaze, aj dcéru chcú lapit.

Strašná smrť. Tá veľká ľahkomyselnosť a trestuhodná neopatrnosť pri terajších stavbách hlavnomestských má zas svoju obeť. Na rohu ulíc Magdaleny a Lujzy stavajú jeden trojposchodový dom. Pri stavbe boli v sobotu zamestnaní robotníci Juraj Ballo a Franc Nadvary tým, že s dola vyťahovali pomocou škripcov jeden päťdesiat centov ťažký veľký kameň. Oba stáli na zemi a keď už bol kameň na druhom poschodí nad jejich hlavami, povraz sa pretrhol a kameň srútil sa rovno na Juraja Ballu. Obrovská farcha kameňa v jednu massu sdlávilá nešťastného robotníka, ktorý rozumie sa naskutku vypustil ducha. Jeho súdruha Franca Nadvaryho padajúci kameň len oškrabol ale aj to s takou silou, že mu zlomilo rameno. Policia zaviedla prísne vyšetovanie.

Oblek z dreva je najnovším vynálezom. Prázdzu z dreva súkať pokúsili sa ešte len v posledných rokoch, keď inžinier Claviez v Lipsku dostal patent na spradenie dreveného vlákna. Toto mnohonásobne zdokonalené a doplnené pokračovanie vykoristila istá lipská umelecká tkáčovňa a tá na sasko-thüringskej priemyselnej výstavke v Lipsku vystavila vo zvláštnom pavillone výrobky svojej fabrikácie, ktoré vzbudily všeobecný obdiv. Zástava na pavillone, ako aj všetky obleky tam zamestnaných sú z dreva. Že je látka trvácá, dokazuje skutočnosť, lebo zástava vzdoruje vplyvu vetra a vlhkého počasia, a obleky byly už často prané bez všetkej ujmy. Látka má tú veľkú výhodu, že je veľmi lacná.

Proti beznábožnosti Liberálni mestskí zastupitelia viedeňskí interpelovali mešťanostu dr. Luegera, prečo prepustili mnohých dočasných pomocných učiteľov z úradu. Dr. Lueger odvetil, že sa to stalo preto, ponač nemožno trpeť, aby beznáboženski učítelia vyučovali kresťanské deti. — Prepustení učítelia sú zväčša židia, potom slobodní murári. A u sás? Ej aj tu je tejto hnusnej čeliadky mnoho, len niet nikoho, kto by im na prsty klepnul.

Bráňme sa. Košický obchodnícky spolok ustavit, že v celej krajine treba sa pozdvihnúť proti tým

húfom židákov, ktorí z Galicie do Uhorska vandrujú. Na čo toľko krikú a práci? „Kupujte len u kresťanov!“ a židia všetci nazpät budú vandrovat.

Reforma vo františkánskom ráde. Dľa najnovšieho nariadenia pápežovho sreformujú františkánsky rád. Znovu uvedú do života staré prísne zákony. Na starých mníchov nevzťahuje sa nariadenie, reforma zavedie sa najprv v seminároch. Ktorý starší františkán chce sa podrobiť novým poriadkom, ten má právo pýtať sa do kláštora v Malackách, kde sú už zavedené prísne predpisy rádu.

Nechod ku židovi. V Budapešti vidiecky kupec Eduard Zsembery mal dobrú vôľu, pojal sebou niekoľko priateľov a išli sa zabávať do Ostereicherovej kaviarne. Pili víno, šampaňské. O polnoci pýtal si Zsembery účet. Avšak účet bol privysoký, porátali mu všetko trojnásobné. Zsembery povedal, že nezaplatí, lebo že je to klamstvo, zdersvo. Kellneri židia oborili sa nato na kupca a strašne ho zbili. Len polícií podarilo sa dotlčeného Zsemberihu osvobodit' z pazúrov židovských.

Nový nadžupán zvolenský. Na uprázdnené miesto fõispána vo zvolenskej stolici vymenovaný je barón Ján Radvánszky. Nový fõispán bude doživotným členom snemovne veľmožov a od viac rokov hlavným inšpektorom cirkve luterankej a v.

Moc svedomia. Povestná hódmezõvášárheľská traviteľka Jáger Mari je celá zlomená, tak že sotva dožije deň svojej odpravy rukou kata. Každé hlasné slovo, každý buchot trápi ju. Aj zrak oslabil jej natoľko, že sotva vidí na pias pred sebou. Ale zato vidí také veci, ktoré už nejestvujú, vidí mrtvoly svojich obetí a v úzadí šibenicu. Ustavične prosí a modliak, ale hlasu už takmer ani nemá, je to len temný šepot. Denne viac ráz zamdlieva.

Čačanská voľba. O tejto voľbe ešte mnohokrát budeme musit' volačo zdelit'; teraz len krátko oznámime, že administratívny výbor stolice trenčianskej dňa 11. októbra zaoberal sa pod predsedníctvom nadžupana Szalavszkého s disciplinárkou, zavedenou proti Károlovi Gebauerovi jako bývalému predsedovi poslednej čačanskej voľby. Disciplinárny výbor odsúdil Karola Gebauera na pokarhanie.

Bánffycká politika. Vládni korteši počas všeobecných volieb dopúšťali sa v Jászberénye tých „najústavnejších“ nadužívaní za ministra Erdélyho proti grófovi Apponymu. Potom bola voľba mestských úradníkov, ktorú príležitosť použil hlavný župan Almássy na to, že chcel vládných kortešov honorovat' úradmi. A to sa mu podarilo; obiduc zákon, kortešov posadili do verejných úradov, aby tak obdržali odmenu za kortešačku z verejnej pokladnice. Túto nezákonnú voľbu zrušil administratívny súd. Na tomto válnom shromáždení bola taká divá debatta, že daktorí opozicionálni starí páni i na chrbát dostali. Tento škandál a s ním spojené nadužívania dostanú sa pred kráľ. administratívny súd, lebo jászberényiski opozicionalisti appellujú a súčasne na trestnej ceste budú pokračovat' prtí pašom.

Veľká krádež. Z Ríma oznamujú, že v Castelmare spáchali neznámi zlodeji veľkú krádež. V tamejšom hõтели Guisiava zdržuje sa teraz gróf Muraviev i so svojou manželkou. Zlodeji vkradli sa do bytu grófovho a odniesli odtiaľ šperk v cene 10.000 frankov. S krádežou upodozrievajú majiteľa hõtelu, ktorého políciá aj hneď zajala.

Drobné chýri. *Chrastany* v nitrianskej stolice zhorely 24. októbra; dve tretiny dediny, mnoho statku a zbožie je zničené; žandár Kafunek vytiahol z požiaru jedno dieťa. — *Strajk tesárov v Budapešti* následkom tvrdohavosti prácu dávajúcich bude trvať ďalej. Výbor strajkujúcich postaral sa už aj o zimnú hospodu. — *Anabaptisti rozširujú sa.* Anabaptisti množia sa nadovšetko medzi Maďarmi. Z Vámos-Pércsu sdelujú, že je tam už sedemdesiat anabaptistov. Každé ráno o 7. hodine schádzajú sa k bohoslužbe a dňom odpočinku im je piatok. — *Traja židia ako kňazi.* V Maribore chytila polícia troch židov z uhorských Dolniakov, ktorí tam chodili ako chaldejskí kňazi zo Syrie oblečení a sbierali milodary na kostol sv. Jozefa v Mesopotamii. — *Turčiansky stoličný výbor* tieto dni pojednával rozpočet stoličný, zostavený a predostrený na rok 1898. Präliminované príjmy robia 106.038 zl. 72 kr., výdavky ale 106.980 zl. 85 kr. a tak deficit obnáša 41 zl. 13 kr. Rozpočet ten o 3760 zl. prevyšuje výdavky präliminované na r. 1897. — *Lúpež v Lipt. Sv. Mikuláši.* V noci so dňa 14. na 15. okt. spáchali neznámi zločinci v panskej ulici pokradli sklep hodinára Friedmanna: odrazili zámky so železnej okenice výkladu, a rozbijúc tlstú sklenú tabuľu vnikli cez výkladný oblok do sklepu a všetky tam nachádzajúce sa hodinky a retiazky pobrali a cene asi 3500 zlatých a potom nezbadane vzdialili sa. — *Lotteria v Uhorsku a Rakúsku.* Na základe dohovoru medzi uhorskou a rakúskou finančnou správou bolo loterným úradom uhorským prísne zakázano prijímať vklady pre cislajtánsku lotteriu. Podobne určila vláda rakúska ohľadom lotterie uhorskej. — *V berničnom úrade* vo Veľkej Kikindy prišli na stopu veľkých neporiadkov. Príjmy prvej polovice každého roku nenie sú vnesené do kníh. Hovorí sa aj o tom, že chybuje značná summa úradných peňazí. Patričná finančná direkcja teraz skrz jedného vyslaného účtovníka dala prezkúmať knihy a účty. — *Pustošenie cyklonu.* Z Filipinských ostrovov sú Leyte a Samar skoro úplne zničené. Zúril tak hrozný víchor, že mnoho obcí zmizlo s povrchu zeme. Na ostrov Leyte hodil víchor ohromnú vlnu, ktorá formálne zmietla niektoré osady. Posiaľ pochovali 400 mrtvých ľudí, ale je o mnoho viac tých, ktorí zahynuli pod rumami, alebo sa zatopili.

Jakú hladala, takú našla.

(Pravý skutok).

Kanto Petronella prišla k Icíkovi do služby sa ponúkať, ktorú on prijal a takto k nej hovoril:

Phetronella! theda thy budeš moja phoselkhina phravda? Bhudeš mňa aj phosluchať? Thrúfam, že thy budeš moja dobrá služkha. A čo phytáš?

Petronella: na rok 40 zl., jeden pár čižmy a ručník.

No vidíš u mňa nebudeš celkhom nič robiť. Khaždé ráno keď hore sthaneš o štvrtej hodine, mašthal vyčistiš, pre šthyri khravy sečkhy narežeš a pholahuekhy budeš khrmiť; photom phodojiš, a tých 6 husý nakhrmiš.

Šhára fräilenkha tiež už o 6 hodinách stháva, thú očeseš a oblečeš.

Kheď s' to všetkhu usphoriadala, oh.ň sphraviš, aby sa fruštík mohol uvariť, Keď fruštík bude hotový. thy môžeš asphom thri rázy volakhej zeliny na kháre phriniesť a photom môžeš fruštíkhuvat. Pho fruštíkhvu dreva narubeš a phojdeš Khocurech na rolu okhopávať, lebo vieš, then je môj furman. Kheď budeš mašhinu videť že phojde zhora na dol, vthedy nazbieraj zeliny k phodoju a phriď domov. khravy nakhrm, phodoj, khu obeđu všetkhu phrichystaj, lebo vieš, ja som na všetkhu háklivy.

Na obed phodeš mojej maminkhe, thá bude od pholedna šathi phrat — lebo vieš, ona len thri rázy do thýždna phere, a thy jej budeš phomáhať. Na nešphor domov phrindeš, všetkhu unyješ a zas možeš nazphät uthekhat.

Večher kheď domov phrindeš, sečkhy narežeš, nakhrmiš, phodojiš, rád umyješ a thopankhí ophucuješ.

Až máš frajiera, toho si môžeš nuther zavolať a s cigárkhu lebo s dobrú phálenkhu ho phočasthuvať, lebo vieš, mládenci tho lúba.

Theda stheho môžeš videť, že u mňa thakej phráce neni, a že ja som dobrý človek, o thvoje zdravie sa stharám.

Dám thi ročithe 60 khorún, lebo vieš, tietho pheniaze už dlho nebudú. Ručník thi donesem z Thrnavy, a čižmy thiež dám ušit a thy si ich len vyphlatíš. No nebudeš tho mať dobre? Thu máš do flaškhi toho lepšieho, choď domov thvojej maminkhe a phovedz jej, že ju dám phozdravuvať. Jak by niečo photrebuvala. phovedz jej, že nech len phrinde, ja jej dám aj na borkh, šhak thy budeš u mňa.

A Kanto Petronella u Icíka je otrok.

... dzy.

DOPISY.

CLEVELAND, OHIO, Amerika.

Velactená Redakcia!

Nie som síce veľkému písmu schopný ale predsa nakoľko mi moja schopnosť stačí, chcem našu radosť cteným čitateľom „Krestan“-a zdeliť.

Tojest 13. októbra sme tu slávilí 50-ročné zlaté jubileum: tomu je 50 rokov, jako do nášho mesta Clevelandu osvietel pán biskup. Z veľikou radosťou muselo to pohnuť srdce každému nernému krestanovi, ktorý účasť bral na tej slávnosti. Najprv byly 8 hodinové pobožnosti, ktoré sa aj v našom kostole odbavovaly; keď sme z kostola vyšli, ja sa pýtam nášieho duchovneho, kedy sa budú odbavovať bohoslužby v biskupskom kostole, on mi hovoril, že o 10-tej hodine; tak sme išli k biskupskému kostolu, a tu mnoho ľudí čakalo z radosťou 10-tú hodinu.

Teraz prievod sa začal s príchom pána osvieteného biskupa zo všetkými duchovnými do kostola a o 1/2 11 sa začaly bohoslužby a kázeň; o štvrt na 2 boly služby božie skončené, a páni biskupi, čo boli prítomní i s duchovnými išli späť s prievodom do biskupského prístrešku.

O 8 hodine večer sa poschodeli spolky s veľkou silou maširovali cez mesto, kde všade boly ulice prepĺnené tak že ani pouličné elektrické a linové vozy nemôhli ísť za dve hodiny.

Každému vernému kresťanovi Slovákov muselo srdce zaplakať, keď vydel toľké húfy sveta, a nikto žiadnému prekážku nerobil; a potom keď si pomyslel, jakú majú slobodu (?) kresťania v Uhorsku a jakú máme my v tejto rálezenej zemi.

To musíme uznať, že tu nad nami žiadna židovsko-liberálna s rana nepanuje, a preto táto slávnosť každému tu národu zostane v dlhej pamäti.

Ešte musím raz podotknúť, že my v našej osade Sv. Martina máme dobrého správcu duchovného A. Kolára, ktorému má každý farník za jeho unovanie ďakovať, pretože tu neni dávno, a už s božskou pomocou a s farníkmi hodne nadobudnul do chrámu Pána; a k tomu veľkú prísľahuje druhý kostol aj školy a vyučuje ľudí, jako sa to aj na sluhu Ježiša Krista patrí, a preto veľiká vďaka mu!

Časi tu máme pekné; o studených časoch tu toho roku ešte nič neznáme, a robota ide pomáti.

Tak srdeční pozdrav na všetkých ctených čitateľov „Kresťan“-a.

Josef Rapsík.

—
Od ORAVSKEJ hranice.

Vážený pán Redaktor!

Tu i tu čítam dopisy zo všetkých strán skoro len s pomedzi našich vrchov, z našich dolín som ešte nič ani slova nečítal. Tak som sa ja odhodlal, že ja aspoň pár riadkov napíšem do noviniek „Kresťan“-a ja sa osmelujem do mojej neučenej sedliackej ruky pero vziať a napísať to čo chcem. Bola u nás jedna pany i zo svojou dievkou tojest dcérou; nemusím hovoriť, ako sa volá dosť na tom, že bola z Peštu. Na Lubochni dom stavia. Ona tiež je z liberálneho tábora, a išla najprv cez dedinu S. a potom prišla až do našej doliny z pár domov, filiálka zvaný; tu sa prizera a pýta sa, nevediac dobre slovenský, na miesto koľko rokov má tento dom: „koľko šetky starí tento dom? Maličko oblak niš viľagos. Takí nie pekný. To nie pekný dom. Máš pekný švabka a mój! ja nič mám.

To nie pekný ten dom, ako mój. Povedám jej čisto slovenský, ona ale nerozumie, — ako že by ste vy nemali pekný dom, ale nemáte začo dať pekný spraviť, veď my musíme ťažko pracovať za tých pár krajciarov, a potom ích na daň dať vám musíme.

Ale bárs tie domy, tie izby nie tak pekné, ako jej, pritom ona išla do tej izby a pojedla tam za

misku slivák, za hrnček mlieka, svabky tiež za misku; to nepovedala, že je nie pekné; len ho sem! Keď si tak pojedly obe, potom povedaly: ja písat ten ujšák, koľko človek tu ne pekný dom.

Ja sa ale opítam, do akých že to novín bude písat? Ona mi povie: „Pesti Hirlap“.

No keď vy budete písat do vašieho Pesti Hir-lapa, čo ste videly a skusily, tak i ja budem písat do nášho „Kresťana“ to čo som ja videl a skusil.

Domár.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

—
Josef Rapsík, Cleveland, Amerika: Pošleme na novú adresu. — *Veľk. Kostolany:* Ide nazpak. — *Sklenári v Štajermarku:* Noviny idú. — *T. H.:* Srdečne ďakujeme; list ide. — *Jablonský:* To isté — *Do Viedni:* List bez podpisu nemôžeme vziať do povahy. — *Pobedim:* Neskoro prišiel; tú reč nám neposlali, to je nám a našim ct. čitateľom veľmi ľúto. — *M. Ch., Baň.-Bystrica:* Nedostali sme. — *K. L. Hlahov:* Z radosťou uverejníme všetko, čo také shrmaždenie týka. — *Oknár z Puchova:* Jedno prijde. — *Oravec:* V budúcom čísle. — *Lansford, P. A., Amerika Josef Leška:* Ďakujeme; upotrebíme. — *L. R, Kláštor:* Aj kukuricu, lenže musíte do povahy vziať, že vo vrecá h je o 2.60—3 zl. dražšia. — *Pavel M., Myto:* Koľko len chcete. — *Mikulášovo v Zvol., J. Gib.:* Ešte zostalo tam. — *K. L., T. S. Mart.:* Vrele Ván to odporúčame.

—
Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kresťan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

—
Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo a korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uncovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ích tak ľahkomyselne.

Kresťanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s časom na čas kresťanské a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání *Sv. Štefanského Spolku* v milión výtiskoch medzi ľudom rozšíreno kresťanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, kresťansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslilňujú, telo i dušu sošľachťujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajciare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarni *Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.*

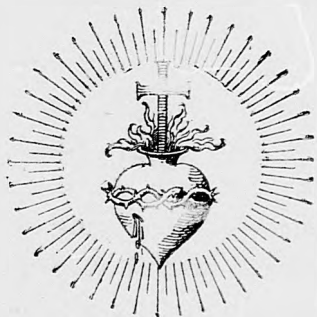
Úctivo vyzývame teda skutočných priateľov kresťanskej veci, obzvlášťne **prevelebných pánov farárov**, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obšírnu kresťanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. *Kresťanská ľudová knižnica. I. sošit.*

MOJE SRDCE TAKÉ: A TVOJE JE JAKÉ?!

ROZPRÁVKA
PRE KATOLICKY LUD.

S DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vydáva tlačiareň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

— V každom mesiaci vychádza jeden sošit. —

Knižná polica.

Čítania a Evanjelia na všetky ne-
dele a sviatky i mnohé príležitostné slavnosti
celého roku cirkevného, z Vulgaty a podľa
Missalu rímskeho preložil a pridávkom rozlič-
ných modlitieb, ktoré kňaz pri kázni a pri
iných príležitostiach dľa potreby s veriacim ľu-
dom koná, opatril *Andrej Truchlý*, kňaz bisk.
b. bystr. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Voj-
techa) v Trnave. S odobrením najdôst. Ordi-
nariatu ostrihomskeho. Cena neviaz. výtisku
1 zl. 20 kr., viaz. v plátne s červeným rezom
1 zl. 80 kr., v koži s červeným rezom 2 zl.
10 kr. a v koži so zlatorezom 2 zl. 30 kr. v
chagrine s červeným rezom 2 zl. 30 kr. v
chagrine zo zlatorezom 2 zl. 60 kr. Je táto
kniha dôstojná vo veľkej 8° 368 strán obsa-
hujúca, je veľkými literami tlačená aby i v
tmavých kostoloch sa dalo z nej dobre čítať.
Knihu túto by si mal každý kostol, kde sa
slovenské služby Božie odbavujú, zadovážiť,
lebo je to kniha, odporúčania hodná.

Legendy čili Čítanie o Svätých
a Vyvolených Božích. Časť X. Dľa prastarých,
a najnovších, cirkev. vrchnosťami odobrených
prameňov spracoval *Andrej Truchlý*, kňaz
bisk. b. bystr. farár na Sási. Nákladom Spolku
sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Číslo 63.
podielových kníh. S odobrením najdôst. Ordi-
nariatu ostrihomskeho. Cena viaz. výt. 70 kr.

Mravná Čítanka pre náš ľud. Vy-
dáva Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave.
Sošit X. Nekoľko slov o štátnom Bo-
hovi. Číslo 65. podielových kníh. Cena 10
krajciarov.

„**Návodná kniha k poklone prev.
Sviatosti Oltárnej budapešťianskeho
sústredného oltárneho spolku**“ už je
k dostaniu v maďarskej, nemeckej a slovenskej
reči. „**Návodná kniha**,“ ktorú p. dr. **Ernest
Csajka** poverený ostrihomskej hlavnej diecezi
zhotovil, teší sa veľkému odobieraniu. Pre údov
oltárneho spolku je takrečeno nevyhnutne po-
trebnou. Veľmi obľahčuje jednodinné modle-
nie sa ku prev. Sviatosti Oltárnej. Viazano:
10 kr., v skvostnej väzbe 20 kr. K dostaniu
pri predošlom zaslaní peňazí alebo na dobierku,

pod touto adreßou: „A budapesti közp. Oltár-egyesület vezetőségének. Budapest, IV. ker., az angolkisasszonyok kolostorában.“

Ohľadom vyhnutia prípadných nedorozumení poznamenáme, že straniva *dočasného odpredaju* len prev. p. dôverníkom diecesanského Oltárneho spolku môžeme „Návodné knihy“ doposlať.

Prijímajúce knižočky taktiež v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči sú k dostaniu. Tieto zdarma dávame vstúpiacim údom.

Riaditeľstvo

budapeštianskeho sústr. Oltárneho spolku.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. O jedrávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 12.50—12.80 zl. Raž 8.40—8.65 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenie 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 6.20—6.45. Kukurica: 4.80—5.10. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 06.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00 okruhlá: 8.00—9.00, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Slama. Na potielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80.

6. Siatie: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovozeno bolo: as 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Telaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lapsényi.

Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Knöterich (*Polygonum avic.*) ist ein vorzügliches Hausmittel bei allen Erkrankungen der Luftwege. Dieses durch seine wirksamen Eigenschaften bekannte Kraut gedeiht in einzelnen Districten Russlands, wo es eine Höhe bis 11 Meter erreicht, nicht zu verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Knöterich. Wer daher an *Phthisis, Lufttröhren- (Bronchial-)Katarrh, Lungenspitzen-Affektionen, Kehlkopfleiden, Asthma, Athemnoth, Brustbeklemmung, Husten, Heiserkeit, Bluthusten* etc. etc. leidet, namentlich aber derjenige, welcher den Keim zur *Lungenschwindsucht* in sich vermutet, verlange u. bereite sich den Absud dieses Kräuterthees, welcher echt in Packeten à 4 Golden bei *Ernst Weidemann, Liebenburg a. Harz*, erhältlich ist. Brochuren mit ärztlichen Versicherungen und Attesten gratis.

General-Depot für Ungarn in der Diana Apotheke Budapest,

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

Papier makulatúrovy

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

TLAČIAREN

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i mansvanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice dodľa jakéhokoľvek kroj umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemanom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorku predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.